

באיור: מנחם פריד

השליחות החדשה

בסיומה של הרצאה בפני קהל חרדי בארה"ב פנו אל הרב יוסף יצחק ג'ייקובסון שתי נשים צעירות ושאלו אותו אם עשו נכון כשהגיעו להרצאה. "הגעתן, אז אני משער שעשיתן נכון", השיב בפשטות, "אבל למה אתן שואלות?". התעניין, "מנהלת הסמינר שלנו אומרת שאתה מצוין, אבל רק לאנשים חולים", השיבו השתיים, "היא אמרה שמי שמרגיש שהוא מידרדר או שמשוה לא בסדר איתו, שילך לשמוע את הרב ג'ייקובסון כי הוא כמו רופא גדול". ג'ייקובסון חייד ואמר שהוא מאמץ את דבריה של המנהלת כמחמאה, אבל חולק עליה לחלוטין. "הרצאות שלי מיועדות לאנשים בריאים מאוד", הבהיר. האנקדוטה הזו חושפת טפח מהמהפכה שמוביל הרב ג'ייקובסון. המהפכה הזו מתחוללת מתחת לר"ר דאר בתוככי העולם החרדי, ובשנים האחרונות גם בקרב מובילי דעת קהל בישראל. את הפעילות האחד רונה מקיים הרב ג'ייקובסון באמצעות מכון שהקים המכון להנחלת מורשת החסידות (CHI), שכבר שלח

עשרות עיתונאים וידיענים למסע באירופה בעקבות החסידות, לא לפני מפגשים עיוניים מעמיקים. זה שנים הוא אחד המרצים המבוקשים ביהדות ארה"ב. הכינוסים הרבים שבהם הוא מוגדר כ"דובר המרכזי" מלאים מפה לפה, והוא נחשב דרשן מליגת העל, כזה שמצליח לפרק ולהרכיב נושאים עמוקים במחשבת היהדות ובתורת החסידות ולהתאים אותם לכל קהל וגיל. הגישה שלו לגבי היהדות ותפקידה של החסידות בימינו לא תמיד קלה לעיכול בקרב החרדיות השמרנית, אבל הוא משיביל להתנהל ברי גישות ולפעול מתוך המחנה, וכך הוא יכול להשפיע מכפנים מבלי לספוג ביקורות קשות מדי. הרב ג'ייקובסון נולד ב'1972 בשכונת קראוהייטס בברוקלין, סמוך למרכז חב"ד. אביו, גרשון, שימש במשך שנים רבות שליח ידיעות'אחרונות בניירורק, ואף ייסד עיתון ביידיש בשם "אלגעמיינער זשורנל". אגב, אף ששם המשפחה רומז למוצא אשכנזי, מדובר בתרגום לאנגלית של השם הגיאורגי "יעקובש"

הרב יוסף יצחק ג'ייקובסון, נואם מבוקש וכוכב עולה לחולל מהפכה בפעילות החב"דית: לא רק דוכני תפילין ועזרה לישראלים בחו"ל, אלא גם הפצת התורה הפנימית של החסידות. למשל, באמצעות מסעות רוחניים של עיתונאים ומשפיענים ישראלים למחוזות החסידות בפולין / אריאל שבגל /

ווילי. בגיל צעיר מאוד הצטרף הרב ג'ייקובסון לצוות ה"חורים" של הרבי מלובביץ' בשנותיו האחרונות – אלה שהקשיבו לדרשותיו הארוכות והסבוכות, ובצאת השבת או החג היו מסתערים יחדיו לשחזר אותה לפר"ט פרטים ולתעדה לזרורות הבאים. הצד הראשון של המטבע אני נפגש עם הרב ג'ייקובסון בביתו שבמונסי, עיירה שרובה המובהק יהודים דתיים, כשעה נסיעה צפונית ממנהטן. הוא משמש כאן כרב קהילת "אור החיים", שבאופן לא שגרתי מאגדת בתוכה יהודים דתיים ממגזרים שונים. הריאיון המקיף שאנו ערי רכים לקראת ג' תמוז, יום שחירתו של הרבי מלר' בביץ', נעשה בעיקרו בנסיעה. הרב ג'ייקובסון הוזמן להיות הנואם המרכזי ב"דינר" לרגל 25 שנים לישיבת "בית מנחם", השוכנת בהרי הפוקונס שבמדינת פנסילבניה השכנה. זו ישיבה שלרב ג'ייקובסון יש קשר מיוחד אליה, קשר שמבטא את גישתו החינוכית: מגיעים אליה נערים – בעיקר מחב"ד אך לא רק – שלימוד גמרא במשך שעות רבות אינו הולם את אפיים. הקהילה איננה מתנערת מהם, והמקום משלב לימודי קודש עם פעילויות נוספות. ברחבי קמפוס הישיבה, הטובל ביער בראשית, ישנם בריכת שחייה, אולם כדורסל, חדר כושר, חדר מוויקה, חדר הקלטות ואפילו נגרייה. בדרך העולה להרי הפוקונס, שנמשכת כשעתיים, השיחה ביני ובין הרב ג'ייקובסון ממריאה לאט אבל בטוח. אנחנו מתחילים במבט פנימה, אל החסידות שבה נולד וגדל. בשתשאל ישראלים רבים מה זו חב"ד, הם יגידו לך "מבקרים פצועים, מנחמים תפילין" וכדומה. זה לדעתך מה שהרבי רצה לראות בחב"ד שלושים ואחת שנה אחרי מותו? אין פה פספוס של התורה של חב"ד?

"זו שאלה חשובה מאוד, ומבחינה מסוימת גם כואבת. המוטו הפנימי של חב"ד הוא 'פרצו מעיינותיך חוצה'. הפירוש הוא שהמדרעות לאלוקות, המדרעות לאחרות השם, ל'אין עוד מלבדך', תחדור לכל תא בגוף האדם, לכל נידון במוח, לכל בית בעם היהודי, לכל גרגר חול על פני הפלנטה. זהו חזון אוניברסלי עולמי שהוא בעצם חזון הגאולה – שאדם יידע, יחוש וירגיש בכל פרט בעצמו ובעולם את הגור כחות האלוקות.

"ודאי שחלק גדול מהחזון הזה הוא לפתוח בית חם לכל יהודי באשר הוא, לקרב כל יהודי מבחינה גשית מית ורוחנית. זה יפה וזה דבר גדול מאוד. אין שאלה שהאקטיביזם החב"די הוא תוצאה שהרבי רצה בה ואף יצר אותה כמו ידיו. מה שכואב לי הוא שהצד השני של המטבע, שמבחינתי הוא הצד הראשון, לא מוכר לרבים למרות מרכזיותו, חזו תורת חב"ד. יסוד החב"דיות הוא לימוד עיוני ומעמיק של תורה שכלית דקה שמהווה חלק משמעותי מחייו של כל מי שהולך בדרך חב"ד או קשור אליה. ועם זאת, הציבור הרחב מכיר בעיקר את הפעילות המעשית.

"זה נכון גם לגבי הרבי עצמו. הרבי היה אדם מאוד מופנם מטבעו, שעסק בתורה ובהשכלה, וגייגר ני ארמונות וחשיפה ציבורית היו מנוגדים לאופיו. התפקוד שלו כמצביא שעומד מול ציבור ענק, נאומיו משרורים בטלוויזיה ודעתו בענייני השעה מופיעה בכותרות העיתונים – היה מנוגד לטבע שלו, ודרש ממנו הקרבה. אם הוא היה מרגיש מחויב לעשות את זה, הוא היה בורח מהחשיפה הציבורית כמו מאש. הרבי היה הראשון שניצל את הדימוי והטלוויזיה להפצת יהדות ולא חשש מטכנולוגיה, אבל הכול הגיע מנקודה מאוד מופנמת, פנימית ועוצמתית – ממש כמו משה רבנו שממש לא רצה את המשימה, ובגלל זה הפך למי נהיג הכי חשוב בעולם היהודי."

העיסוק הזה לא נכפה עליו, הוא בחר בו.

"הרמות שלו הייתה כליכך מורכבת, שכל אחד יכול לתפוס בה מה שהוא רוצה. כמו, להבדיל, פיל בחרר חשוד, שכל אחד ממשש בו חלק אחר. נכון שהחלק האקטיבי בפעילותו הוא זה שנחשף לציבור הרחב. הרבי השתוקק להוביל שינוי פורדיגמה בערלם היהודי, ובשביל זה צריך צבא גדול שמתבסס על דברים אקטיביים כמו בתי חב"ד וטנק מצוות. אבל החיים הפנימיים שלו, שכל מי שמתקרב מעט, קורא את דבריו או צופה בנאומיו נחשף אליהם, היו הרבה יותר עשירים ממה שרואה מי שמתוודע רק מרחוק".

הכאב שאתה מדבר עליו הוא על מה שהביד הפכה להיות בעיני הציבור הרחב, ממוקדת באקטיביזם במקום ברוח, או על זה שחידה לא נוכחת מספיק?

"ודאי שיש רוח, אבל בעיני חלקים מהציבור היא מכוסה באקטיביזם העצום. אני חושב שגם בחב"ד עצמה, שבה העיסוק בתורת החסידות הוא מרכז החיים, לא מודעים מספיק לפוטנציאל האנסופי של התורה החב"דית, שיכולה לשנות את העולם. זו תורה מאוד מורכבת, עמוקה, נפשית, ויחד עם זה רלוונטית לחיי היוסיום. הבשורה החב"דית האמיתית היא כשמה, חוכמה בינה ודעת. הבעלי-שם-טוב תמיד לימד, והרבי לימד, שלא משנים את העולם בצורה חיצונית אלא בצורה פנימית, וכדי לשנות את העולם בצורה פנימית צריך חינוך מהשורש. לא סלוגנים, מנגינות ושיירים שזה יפה ובסדר, אבל חינוך אמיתי זה מהשורש הכי פנימי בנפש האדם. זו תורת חב"ד."

סיירת מטב"ל של חב"ד זה לחיות שלה, לא לבי תוב ספר עומק על תורת חב"ד.

"הרבי לא היה מנהיג מופשט. הוא הפך לארמור' חמש שנים אחרי אושוויץ וראה עם שכור, תשוש, מרוצץ ומדוכא מבחינה פיזית ורוחנית, עם סכנת התבוללות שלא הייתה בהיסטוריה של עם ישראלי. בארץ ישראל, שם הייתה תחייה של העם היהודי

"הרבי היה אדם מופנם מטבעו, שעסק בתורה ובהשכלה, וגיינוני אדמו"רות וחשיפה ציבורית היו מנוגדים לאופיו. התפקוד שלו כמצביא שעומד מול ציבור ענק, נאומיו משרורים בטלוויזיה ודעתו בענייני השעה מופיעה בכותרות - דרש ממנו הקרבה"

אחרי השואה, הוא ראה המון ניכור מערכי היהדות. לא היה לו החופש להסתגר ולעסוק רק בלימוד ויצירת מושגים חסידיים, רוחניים או קבליים. הוא לקח אחריות על העם היהודי. כמו שהרב יונתן זקס אמר פעם, לרבי היה חזון הפוך – להבדיל אלף אלפי הבדלות – מהיטלר. החזון של היטלר היה להגיע לכל יהודי ולהשמידו. מבחינתו לא היה דבר כזה יהודי קטן מדי, חילוני מדי. הרבי היה בצד ההפוך: לחבק כל יהודי, להגיד לו שהקודש ברוך הוא משתוקק לקשר איתו. אחרי החורבן הנורא של השואה, התיפקיד שלנו הוא לא רק שלשם את העם היהודי אלא להכפיל ולשלוש אותו. בשביל זה צריך להתייצב כחילים בחזית של העם היהודי, את האש המשימיתית הזו הוא הכניס בחסידיו."

תנועה, לא קהילה

היום, כשאנשים מחפשים תורה ורוחניות הם הולכים לברסלב, למשל. נראה שהביד ממשכה לחילתם את המלחמה הקודמת, על הצלתו הפיזית של העם היהודי.

«אני חושב שבשנים האחרונות הפן הרוחני של תורת חב"ד נפוץ בהיפקים רחבים, ולתחושותי בשנים הקרובות האופקים של חב"ד יתרחבו מאוד. תראה, הברכה של גרעין בריא היא שיש בו הכול. לוקח לו זמן להתפתח, אבל בגרעין יש גזע ויש עלים וענפים, פר חים ופירות. צריך את התנאים המתאימים כדי שהכול ינבט. הרבי שתל גרעינים חזקים שיש בהם את כל הפוטנציאל. כשהוא ריבר על שליחות, זה לא היה רק אתל פלאפל כשר ליהודי שזקוק לאכול. ודאי גם זה, אבל הוא אמר תמיד שצריך להעיר את 'נר ה' נשמת אדם' שבתוך כל יהודי על ידי לימוד התורה בצורה מעמיקה, קיום המצוות ועבודת התפילה. כלומר, הש' ליחות הגשמיות והאקטיביסטית הלכה אצלו יד ביד עם חינוך, מודעות, לימוד ההתמקדות. למעשה, רוב הש' חות והמאמרים שלו הוקדשו לא לצד האקטיביסטי אלא לצד הרעיוני.

"האופקים הרעיוניים של חב"ד יתרחבו מאוד בשנים הקרובות משתי סיבות. האחת: יש כבר המון בתי חב"ד בכל העולם, וזה מתחיל למצות את עצמו גם אם יש עוד עבודתו. השנייה: ככל שהזמן עובר ומתקרבים לגאולה, כך יותר ויותר יורגש צימאון וכמיהה בקרב האנושות לעומק רוחני, נפשי ורגשי. חבל לי שעדיין אין בחב"ד רגש מספיק על הפצת הרעיונות העמוקים של החסידות, שלא פותחו אצי לנו הכלים שמאפשרים להפיץ את הבורשה הזו כפי שהרבי רצה".

אתה מתמודד עם אתגר או אפילו מאבק בתוך החסידות בהקשר הזה?

"אני לא רואה בזה מאבק, כי הצימאון הזה מופיע קודם כל בחב"ד עצמה. אני מקבל מחסידו חב"ד פיר רבק עוצמתי על העבודה שלי. השליח החב"ד יודע שכנועו לסעודת שבת יפה, חיוך וחיבוק – שזה דבר גדול שפותח את הרלחות – צריך לב פתוח. אם רוצים לשנות נני אדם בצורה חיובית, אתה לא יכול רק ליע שות להם על האש".

המאבק בין המשיחיסטים לאנטימשיחיסטים פגע בחב"ד בהקשר הזה?

"ודאי שזה פגע, בטח בתרמית. אולי היו כאלה שהרגישו צורך להתרחק מחב"ד, לא רצו להיות חלק מקהילה כזו. אבל בסופו של דבר זו לא צלקת עומר קה שתפגום בחב"ד לנצח. הרבה חששו שאחרי מות הרבי, חב"ד תתפרק לגמרי. החשש הזה היה מובן – מנהיג כריזמטי שצ"א השאיר ממלא מקום, יש המון בניינים וגרל"ן, ברור שיהיו מחלוקות ואיש את רעהו חיים בלעו. אבל אנשים לא הבינו את החוכמה של

האופקים הרעיוניים של חב"ד

"האופקים הרעיוניים של חב"ד יתרחבו מאוד בשנים הקרובות. יש כבר המון בתי חב"ד בכל העולם, וזה מתחיל למצות את עצמו גם אם יש עוד עבודה. בנוסף, ככל שהזמן עובר ומתקרבים לגאולה, יותר ויותר יורגש צימאון וכמיהה בקרב האנושות לעומק רוחני"

רבי. הוא בנה את חב"ד לא כקהילה אלא כתנועה. הוא לא ביקר באף בית חב"ד ולא מימן אף בית חב"ד – כל אחד עצמאי. גם אם חב"ד בכל העולם תתפרק, חב"ד באוסטרליה למשל תישאר בלי צלקת.

"כשהרבי נפטר, מבחינה רגשית זה היה מאוד כואב, אבל מבחינה אסטרטגית, קהילתית, חוקית – הכול נשאר בדיוק אותו דבר. כל אחד היה עצי מאי. ככה אמורה להיות היהדות האורתודוקסית. מי אחראי על היהדות? אין. יש שולחן ערוך. אם אני בונה בית כנסת לפי השולחן ערוך, זה בית כנסת

אורתודוקסי. אם חב"ד הייתה משהו ריכוזי, כל אחד היה הולך הביתה בארבע־עומש אחר הצהריים. כשהו הבייבי שלך ואתה אחראי על הכול, זה נראה אחרת.

אתה בתוך העניין 24/7".

להוציא את הגלות מהיהודים

המהפכה של הרב ג'ייקובסון מוגשת עם הרבה הומור וקסם אישי, אבל היא ברורה וחדה. מבחינתו הגיע הזמן להתנתק מהגדרות קהילתיות ומגוריות ולהתמקד ביותר הרעיונות: "אם לוקחים את חסידות חב"ד ברצינות, אין דבר כזה חב"דניק או לא חב"דניק. נניין כלומר, ודאי שישנו הכושר ונונס התפילה ומנהג חב"ד, אבל החידוש הגדול של חב"ד הוא שאחידות השם פירושה שהאלוקות מתגלית על ידי כל בן אדם וכל נשמה. זה לא עניין חב"ד, זו היהדות האמיתית".

בהקשר הזה אפשר לציין שהמטע שאתם מובי לים במסגרת המכון שהקמת הוא דווקא לפולין, מיינה שאין בה עבר חב"די. גם המוציאים לא כולם חב"דיניקים, אולי אפילו לא רובם. גם זה קשור לגישה שלך שהביד הוא לא רק חב"די?

"הגישה הזו אולי נראית חדשה, אבל זה הדבר הכי ישן בחב"ד. מבחינה רעיונית זה בבחינת 'חדש ימינו כקדם', חזרה לנקודה הפנימית של הבעל־שם טוב. כשהוא ישב בבית מדרשו במו"ביו', מה הוא רצה ליצור? הוא רצה ליצור מהפכה במודעות הפי נימית של נפש היהודי ושל האנושות כולה. זה היה החזון החסידי, לתקן את כל העולם. אנחנו רוצים לחזור לנקודה המקורית, לנקודה השרושית.

"השליחות החב"דית מסודעת היום להרבה כיוונים, כי החזון של הרבי הוא לא רק לפתוח בתי חב"ד בכל העולם. זה חזון חשוב וגדול, אבל החזון של הרבי הוא לתקן עולם במלכות שדי. אם אנחנו רוצים להיות נאמנים באמת למורשת של הבעל שם טוב, של האדמו"ר הוקן ושל הרבי – אני חושב שזו הדרך. צריך להשתחרר לגמרי מכל סממן של אגו – דתי, חרדי או חסיד".

בעצם אתה מנסה לשנות את הדייאנאי של חב"ד הנוכחית.

"אני חוזר לדייאנאי של חב"ד, וחב"דניקים יודעים את זה ומעריכים את זה. התורה מספרת לנו שכאשר אלוד ומידר מתנבאים במחנה, יהושע אומר למשה רבנו: 'ארוני משה כלאם'. הם יוצרים תחרות! משה רבנו עונה: 'המקנא אתה לי, ומי ייתן

ינצח או יפסיד. אני רוצה שכולם ינצחו, שהנשמה תנצח. אני רוצה שנקודת האלוקות שבתוכם תורח".

שותפות ללא ציונות

לאחר טיפוס בכבישיה הרטובים של פנסילבניה אנחנו מגיעים ליישיבת "בית מנחם". ברחבת הרשא העצומה הוקם אוהל גדול לטובת משתתפי הרינר. הגשם לא מפסיק לרדת וקרקע האוהל הופכת בחלקה לבוצית, מה שלא מפריע לנוכחים להמשיך לאכול, לרקוד, לשיר ולשמות. המסר החוזר שנשמע מפי ההורים שהגיעו לכאן הוא "הישיבה הזו הצילה לנו את הילד". מילים ברזח זו אני שומע גם מצעירים שרדוין לומדים כאן בעצמם, ומבוגרים של המקום.

ברוך לכאן סיפר לי הרב ג'ייקובסון שהוא סייע ליישיבה ככל יכולתו כבר בימיה הראשונים, כשנת פסה כעוף מוזר בחסידות. הקשר שלו למקום התחזק עם השנים, כאשר שניים משבעת ילדיו למדו כאן בעי צמם. כשיאה עולה לגאום, הס מושלך באוהל הענק. הוא מדבר במשך כעשרים דקות, בעיקר על ענייני חינוך, אבל איכשהו עושה את זה מעניין ומשעשע. בין השאר הוא מספר על תלמיד שהגיע ליישיבה והתבקש למסור את הסמארטפון שלו. הוא עשה זאת, אך אחרי יומיים גילו מחנכיו שיש לו עוד אחד. הוא מסר גם אותו, אבל אחרי שבועיים התגלה טלפון שלישי. "אין מה לעשות", חייך הרב ג'ייקובסון וחתם: "בישיבה הזו אנשים יודעים שקודם כול בינוס ורק אחר כך פלוד". כשהוא מסיים לדבר, אני ממשמש בטבעית את מפי תחות הדבר ומתכננ את הדרך חזרה למונסי; יש לנו עוד הרבה על מה לדבר. אבל זה קורה רק לאחר כשעה וחצי. אין כמעט אדם אחד מבאי האירוע שמחמיץ הר דמנות להחליף כמה מילים עם הרב ג'ייקובסון.

אחרי כמה דקות של נסיעה וירידת האדרגלין, אנחנו ממשיכים בשיחתנו. כעת אני מבקש לדבר עם הרב ג'ייקובסן על יחסי חב"ד והציונות הרתית, וכי עצם בכלל על יחסי חרדים ודתיים לאומיים במדינת ישראל. חב"ד מהווה בעניין הזה סוג של גשר בהיותה מחד לא־ציונית, אך מצד שני איננה נתפסת כחלק מהגוש החרדי העיון את מדינת ישראל.

"נתחיל עם הצד החיובי", הוא אומר. "כל יהודי חרדי אמיתי – לא נטורי קרתא המשוגעים שתומי כים באיראן – יונק מחלב אימו את האמונה השלמה שאלוקים נתן את ארץ ישראל לאברהם, יצחק ויעי קב לאחות עולם. עם כל הבעיות של המגזר החרדי והצבא, ההכרה הפנימית שארץ ישראל היא נחלת עולם מאלוקי עולם לעם עולם – לא קיימת אצל החרדי. ככל שנצלי להזמיר את הגישה של החרים באהבת ישראל, אהבת התורה, אהבת ה', קידוש שם שמיים, כבוד הבריות, הכרת הטוב – נצליח לשקם את העניין בצורה פנימית, לא רק בצורה חיצונית.

זה חלק מהאמביציה שלי. אני חושב שאם מסלקים את כל העסקנים והפוליטיקאים ולוקחים חרדים נטו, נשמע דברים בריאים וגורמליים. אני מכיר המון מהם. לכל אחד יש בעיות וניסיונות, וכולנו בסופו של דבר בסירה אחת".

זו שיהה מאוד אקטיבית במקוואות ובבתי הכנסת. אז נכון, אין שלטים והם לא עושים הפגנות עבור חזד טיפים ולא מדברים על המדינה, אבל מדברים על שישה מיליון יהודים שחיים בארץ ישראל. בעיתונות החרדית בארצות הברית יש כיסוי גדול מאוד למלי־מה, לחטופים, לחיילים. נכון שהם לא ציונים ונכון שהם לא חסידים גדולים של מדינת ישראל כגוף, אבל המצב של שישה מיליון יהודים בארץ ישראל מאוד חשוב לרובם ככולם בצורה עמוקה מאוד.

"הנקודה שכואבת לי היא משהו שהרבי מלוד בבין' לא הצליח להחזיר עדיין בקרב כל הציבור החרדי – אכפתיות עמוקה והזדהות עם כל יהודי באשר הוא שם. אחת ההרגשות הגדולות של הרבי היא שעיקר היהדות הזו לא הרת, אלא מציאות הנשי

מה היהודית בפנימיותה. הרבי הסתכל על יהודי הכי חילוני והכי חרדי וראה בהם ישות משותפת. לכן אצל חסידי חב"ד, למרות שגם הם לא ציונים כמור בן הפשוט של המילה ולא מאמינים שהמדינה היא ׳ראשית צמיחת גאולתנו׳ – יש הליכה על גשר צר שמגיעה היישר מהרבי. מחד גיסא הוא ראה בהקמת המדינה נס שיש להודות עליו לקב"ה, דאג וחרר לשלום המדינה והצלחתה, תמך מאוד בצה"ל ובכל היישובים שבנו בארץ ישראל, תמך בצורה אישית בכל ראשי הממשלה, חברי כנסת, קצינים ומפקדים שהגיעו אליו – חילונים, דתיים, לא משנה. "מצד שני, וזו נקודה רגישה, הרבי טען שעצם קביעת יום העצמאות בה' באייר במקום כתג השי' בועות אינה רק טעות בהיסטוריה היהודית, אלא גם סיכון ביטחוני למדינת ישראל. הוא טען שיבוא יום שבו אמות העולם יצקעו 'לסטים אדם', ושגם הסטודנטים היהודים בקמפוסים בארה"ב יצטרי פו אליהם, כי על ה' באייר הרבה יותר קל לערער מאשר על מה שכתוב בתנ"ך.

"למרות כל זה, ולמרות חילוקי הדעות החרדים על עצם הגישה של המדינה לערכי התורה וחינוך יהודי, בגלל התנועה הזו של אהבת ישראל אינסופית וכלי תנאים, השותפות העמוקה עם ההתפתחות של מדינת ישראל נשארה חיה בחב"ד בכל שלב. וכאי מור, הנקודה הכואבת היא שיש חלקים בשלומי אמוני ישראל שלמרות שהיישוב היהודי בארץ מאוד חשוב להם – השיח המשותף, הזהות המשותפת והערכות ההרדית שנוגעים לכל יהודי, לא משנה מי הוא, לא הגיעו אליהם".

בשבונה שלך פה במונסי הכול ממופח ונקי, בולם עובדים, ואין תמיכה ממשלתית ותקציבים ייעוי דיים. ואז אתה בא לארץ ורואה איך רוב החרדים חיים בדלות ונשענים על כספי מדינה. מה אתה חושב על זה?

"קשה לי להתבטא בנושא הזה כי אני לא בקי בני בכי ההתנהג החרדית בישראל והפוליטיקה הישראי לית בכלל. אומר כך: הרבה מהחזון החרדי בארץ נוצר מתוך מתקפה, וכשיוצרים אידיאולוגיה בזמן מתקפה נוצרים הרבה עיוותים. אתה מגדיר את עצמך לפי האויב שלך. באמריקה זה לא היה ככה. האויב היה ההתבוללות, לא הייתה תחרות מול המדינה. לכן אני חושב שצריך פה שיקום וריפוי משני הצדדים, לחשוב איך אפשר להסתדר ביחד בלי מלחמות. זו משימה קשה. אני מאמין גדול בכך שבמשנת הרבי מלובביץ' טמונה התרופה לשיקום עם ישראל, כולל הקהל החרדי. ככל שנצלי להזמיר את הגישה של החרים באהבת ישראל, אהבת התורה, אהבת ה', קידוש שם שמיים, כבוד הבריות, הכרת הטוב – נצליח לשקם את העניין בצורה פנימית, לא רק בצורה חיצונית.

זה חלק מהאמביציה שלי. אני חושב שאם מסלקים את כל העסקנים והפוליטיקאים ולוקחים חרדים נטו, נשמע דברים בריאים וגורמליים. אני מכיר המון מהם. לכל אחד יש בעיות וניסיונות, וכולנו בסופו של דבר בסירה אחת".

חלק מחסידי חב"ד מתנייסיים לצבא, גם אם במפני רת מה שנקרא "שלב ב". מה דעתך לגבי מי שלא לומד תורה? לפעמים יותר מטובת מרשעת. מההתנהג החרדית שגם הם לא צריכים להתגייס.
"בזמנו מישוה ביקש מהרב של כפר חב"ד, הרב מרדכי אשכנזי ז"ל, לשאול את הרבי מה דעתו בנוגע לבנו שלא מצליח ללמוד בישיבה, לגבי שירות בצה"ל. הרב אשכנזי סיפר שהרבי אמר לו: 'תגיד ליהודי הזה שאני למדתי שולחן ערוך, ולא מצאתי שום היתר לא להתגייס לבחור שלא לומד'. אני מסתייג מהכי ללה בנושא הזה רק מסיבה אחת, והיא כור ההיתוך והתרבות בצבא. הרבי כבר שרצבא מתנהל לפי ערי כים שמאלניים־דמוקרטיים־ליברליים, שגרמו לאלפי חיילים לשלם בחייהם ללא צורך. בשנים שאחרי מלי

חמת ששת הימים הוא הרגיש שבצבא התחילו להתנכר לדת היהודית, להתבייש במקומות הכי עמוקים שלנו. אפילו לגבי מה שקורה היום בעזה – אני לא מומחה בעניין, אבל לפי מה שלמדתי אצל הרבי, אני מבין שעשו טעות נוראה וגורלית שם. אני לא יכול לדון אף אחד כי זה מצב קטסטרופלי, אבל אצל הערבים אין הפסד אלא אם אתה לוקח מהם ארמה. זה שאתה הורג אותם, בשבילים זה זכות. בששת הימים כבשו את עזה ביומיים, עכשיו כמעט שנתיים עוד לא כבשו. יש עיוות בנקודות הכי פנימיות של הצבא".

ולמרות זאת הרבי אמר "אני לא מוצא היתר בשוי לחן ערך ליהודי ישראלי שלא לומד שלא יתגייס".
"אכן. אבל אנחנו לא מדברים על הבעיה האמרי תית בצבא. אפילו אם יהיו לך עוד עשרים אלף חיילים בצה"ל, זה לא יפתור את הטרגרדיה האמרי תית. אלה שמנהלים את הצבא איבדו את רוח הלי חימה. הפחד ממה יאמרו הגויים והמוזר לב הפנימי לא נותן לחיילים גיבוי ללכת עד הסוף, להילחם עם כל העוצמה, לא לסכן אף חייל, לא למסור אף שעל לשונאים באופן שרק יחזק את הטרור, ובעיקר היעי

האופקים הרעיוניים של חב"ד

"אצל חסידי חב"ד, למרות שגם הם לא ציונים במובן הפשוט ולא מאמינים ב'ראשית צמיחת גאולתנו' – יש הליכה על גשר צר שמגיעה היישר מהרבי. מחד גיסא הוא ראה בהקמת המדינה נס, מצד שני הוא ראה בקביעת יום העצמאות בה' באייר סיכון ביטחוני"

דר האמונה שזו ארץ שלנו לעד ולנצח נצחים. ררבי הייתה שיטה בהירה וברורה בנוגע לארץ ישראל והמצב עם השכנים. הוא האמין שכשחסרה מרשעת באלוקים בתור דבר חי, זה יסכן את יהודי הארץ".

חב"ד מאמינים בלהיבנם למקומות הכי רחוקים ולהפיץ שם יהדות. אז למה לא להיבנם לצבא ולהי שפיע מבפנים?

"הרבי כתב פעם לאריאל שרון שזה בכלל לא קשור לחיילים ולמפקדים, אלא לשכבות הכי גבוהות בממשלה. שרון ביקש ממנו פעם לשלוח תלמידים לגור בחברון, והרבי סירב. הוא כתב במי כתב ארוך 'איך אני יכול לעשות את זה? אני מאמין שממשלת ישראל תגן על הערכים יותר מהיהודים".

לפוגג את הבורות

אני שואל את הרב ג'ייקובסון, איש עסוק במיוחד, לשם מה הוא לקח על עצמו גם את הקמת "המכון להנחלת מורשת החסידות", שכאמור מוציא בשנתיים האחרונות עשרות מובילי דעה ועיתונאים מישראל למסעות בפולין בעקבות החסידות.

"הרבי שאל פעם למה הסדר של ארבעת הבנים בהגדה של פסח הוא חכם, רשע, תם וסאינו יודע לשאול. לכאורה הרשע היה צריך להיות האחרון. התי שובה היא שבורות לפעמים יותר מטובת מרשעת. הרשע לפחות למד. ראיתי בשנים האחרונות ניכור ובורות לגבי היהדות אצל רבים ממובילי הדעה ביי שראל – אם זה בתקשורת, בספרות, בקולנוע. חשבתי שבחסידות יש תרופה לעניין הזה. חסידות לא מגיעה עם כפייה דתית או עם רצון לשנות את התקשורת. החסידות היא פן היסטורי עשיר של עם ישראל, שלר־בים יש קשר היסטורי אליו ורד סבא או סבא של סבא. בחסידות יש יהדות בריאה, צדופה, רהטות, יהדות שמד דברת על אהבה עצמית, על גילוי כוחות עצמיים, על אהבת ישראל, על אמונה באלוקים שהוא לא דיקטטור אימפוליטכי כוועם, שמחפש כל היום לנקום בך כי <<

16 שבת | א' בתמוז תשפ"ה | 27.06.2025